

Kolaps německé skupiny armád Střed

lipovylst.cz/wordpress/kolaps-nemecke-skupiny-armad-stred

David Z Moravy

23. června 2024

0

Operace Bagration

Bylo nutné osvobodit Běloruskou republiku. Na území Bílé Rusi nacisté nastolili brutální „nový pořádek“, vyhladili až 1,5 milionu civilistů, více než 800 tisíc válečných zajatců a zahnali 380 tisíc lidí (převážně mladých lidí) do otroctví ve Třetí říši.

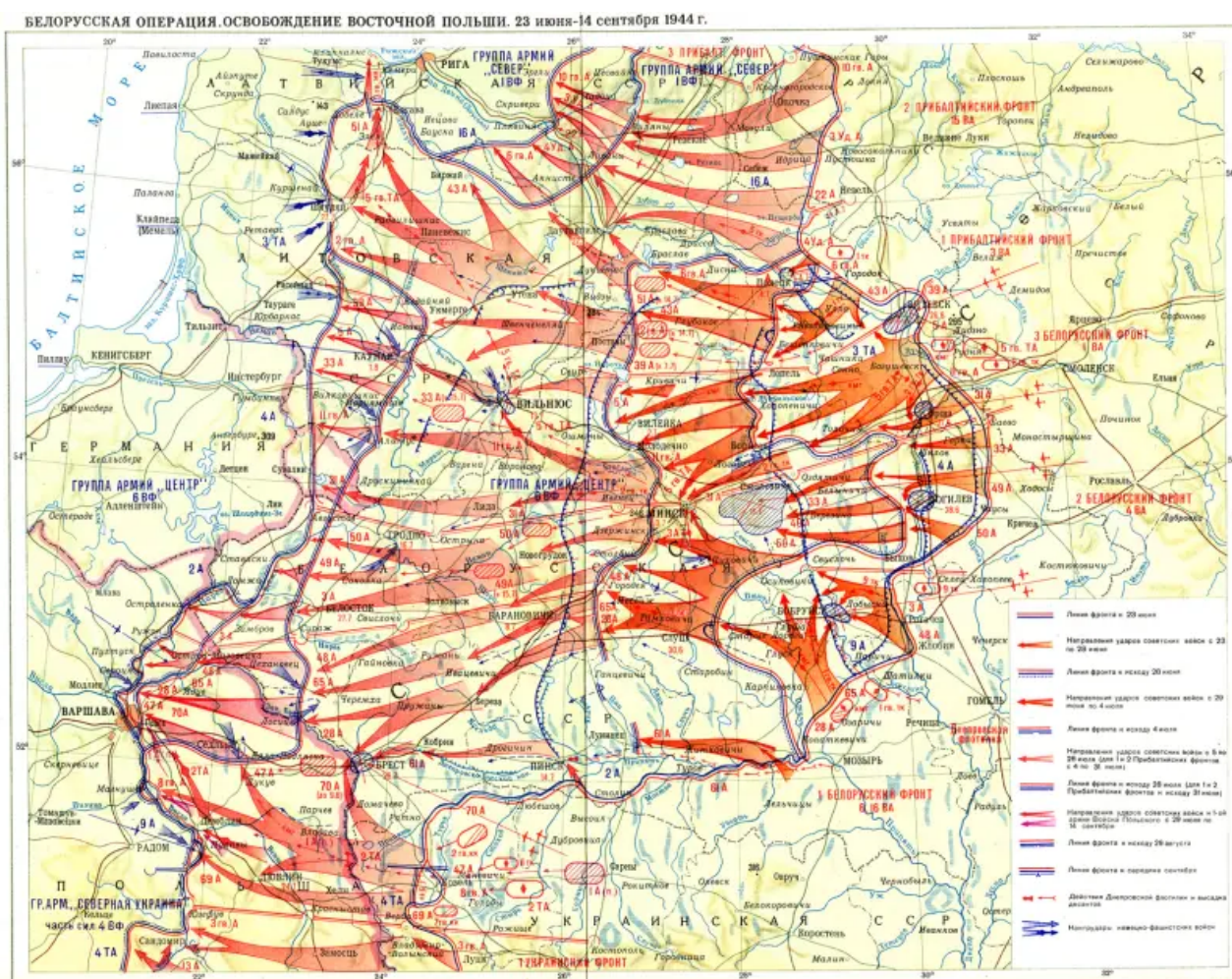
Nacisté zničili a vypálili více než 200 měst a městeček, přes 9 tisíc vesnic a vesnic. Pouze přímé materiální škody, které republika utrpěla, činily částku rovnající se 35 ročním rozpočtům předválečného období.

Osvobození Běloruska vytvořilo podmínky pro osvobození pobaltských států a části západní Ukrajiny. Sovětské jednotky dosáhly hranic Německé říše – Východního Pruska a linie Visly, což umožnilo zahájit osvobozování Polska a přenést nepřátelské akce na německé území.

Rudá armáda, která postoupila hluboko vpřed na bocích, zakryla běloruskou římsu v gigantickém oblouku táhnoucím se téměř 1 000 km – od Polotska po Kovel. Sovětské velitelství se rozhodlo zahájit silné sbíhající se útoky na boky výdutě: ze severu, z oblasti Vitebsk přes Borisov do Minsku a z jihu – ve směru Bobruisk. To mělo vést k porážce hlavních sil německé skupiny armád Střed, které se nacházely východně od Minsku.

Sovětské armády zahájily údery ve směrech Lepel, Vitebsk, Bogushevsky, Orsha, Mogilev, Svisloch a Bobruisk s cílem porazit německou frontu, obklíčit a zničit nepřátelské skupiny v oblasti

Vitebsk a Bobruisk, rychle rozvinout hloubkovou ofenzívu , obklíčit a zlikvidovat jednotky 4. německé armády východně od Minsku.

sovětské síly

Operaci prováděly síly 4 frontů: 1. pobaltská pod velením I. Kh Bagramjana (3 armády), 3. běloruská I. D. Čerňachovskij (5 armád, včetně 5. gardové tankové armády Rotmistrov a jezdecké mechanizované skupiny. Oslikovského), 2. běloruský front G. F. Zacharova (3 armády), 1. běloruský front K. K. Rokossovského (5 armád, plus 3 gardové jezdecké sbory a Dněprská flotila). Do druhé fáze běloruské operace se zapojilo i levé křídlo 1. BF – 8. gardová, 47., 70., 1. polská a 2. tanková armáda. Ofenzívu 4 front podporovalo 5 leteckých armád.

Černyakhovského 3. BF, která zaútočila na hlavní útok ze severního křídla, navíc obdržela 11. gardovou armádu, 2. gardový tank a 3. gardový mechanizovaný sbor. Za frontovými jednotkami byla

umístěna záloha generálního velitelství – 5. gardová tanková armáda. 1. BF, která zasadila hlavní úder z jihu, obdržela 8. gardovou a 28. armádu, 2. tankovou armádu, 9. a 1. gardový tank a 1. mechanizovaný sbor. 1. PF – 1. tankový sbor, 2. BF – střelecký sbor.

Většina sil byla odeslána do zóny 3. a pravého křídla 1. BF. K frontovým jednotkám bylo převedeno mnoho samostatných tankových a samohybných dělostřeleckých pluků a brigád, dělostřeleckých, minometných a ženijních jednotek a útvarů.

2. gardová a 51. armáda byly přesunuty na běloruský směr z Krymu do zálohy velitelství. Letecké armády navíc obdržely 11 leteckých sborů a 5 leteckých divizí (asi 3 tisíce letadel).

Vojáci z roty kapitána A. Gončarova jsou převáženi lodí přes řeku u Mogileva.

Celkem na 4 frontách bylo více než 1,6 milionu lidí (na konci operace – 2,5 milionu), 31 tisíc děl a minometů, 5 200 tanků a samohybných

děl, asi 5 tisíc letadel. Operaci podpořilo přes 1 tisíc letadel dlouhého doletu . Sovětské jednotky na frontě měly dvojnásobnou převahu v živé síle a ještě výraznější převahu v počtu tanků, děl a letadel.

Sovětské velení dokázalo až do poslední chvíle před nepřítelem utajit přípravy na obrovskou operaci. Zejména osm sborů dálkového letectva se nacházelo v oblastech Kyjeva a Černigova jižním směrem. Letecký sbor ale mohl operaci v Bělorusku podpořit. Všechny tankové armády také zůstaly jižním směrem. Přesun 5. gardové tankové armády byl utajen.

Důležitou roli v operaci sehrály akce běloruských partyzánů, kteří podle pokynů Moskvy útočili od 20. června do 23. června 1944 na nepřátelské spoje. Partyzáni na tři dny paralyzovali železnice, které vedly na nejdůležitější úseky fronty.

Boj o Bělorusko. června 1944

Německo

Německé velení neočekávalo hlavní útok Rudé armády na centrální sektor fronty. Hitlerovo velitelství však přikládalo velký význam udržení Běloruska. Tento region pokrýval Východní Prusko a Polsko, jehož prostřednictvím probíhala strategická interakce mezi armádními skupinami Sever, Střed a Severní Ukrajina. Probíhaly zde důležité komunikace, které spojovaly Bělorusko, Polsko a Německo.

Běloruskou římsu bránily jednotky skupiny armád Střed pod velením polního maršála Bushe – 3. tanková, 4., 9. a 2. armáda. Na severu k nim přiléhaly pravostranné formace 16. armády ze skupiny Sever a na jihu k levému křídlu 4. tankové armády ze skupiny Severní Ukrajina.

Celkem bylo v útočném pásmu Rudé armády 63 nepřátelských divizí a 3 brigády: v první linii – 46 divizí a 2 brigády, ve druhé linii – 8 divizí a 1 brigáda, 9 divizí bylo v záloze.

Na frontě v délce 1100 kilometrů měl nepřítel asi 850 tisíc včetně týlových a pomocných jednotek (již během bitvy dosáhl počet skupiny 1,2 milionu lidí), 9500 děl a minometů, 900 tanků a samohybných děl, 1350 letadel . Hlavní linie nepřátelské obrany probíhala podél linie Vitebsk – Orša – Mogilev – Rogačev – Žlobin – Bobrujsk. Nepřítel držel nejsilnější skupiny na křídlech – v oblasti Vitebsk a Bobruisk.

Němci zorganizovali na běloruském výběžku silnou, hluboce prohloubenou obranu. Zároveň byl terén vhodný pro obranu – lesy, bažiny, řeky a jezera. Vitebsk, Bobruisk, Orsha, Borisov, Mogilev, Minsk, Rogachev, Zhlobin a další města byla přeměněna na pevnosti festung.

Německé protiletadlové dělo ráže 88 mm, zničené poblíž Vitebska.
června 1944

Německé velitelství udělalo chybu se směrem hlavního útoku

Velení skupiny armád Střed v červnu zjistilo, že nepřítel připravuje vážnou ofenzívu. Informovalo o tom rádiové zpravodajství, letectví a informace od vězňů. Dne 14. června se uskutečnilo jednání náčelníka Generálního štábu pozemního vojska za účasti všech náčelníků štábů armádních skupin a armád. Velení skupiny Sever a obě jižní skupiny hlásily, že na jejich frontě nejsou žádné známky hrozící ruské ofenzívy. Náčelníci štábu skupiny Centra poznamenali, že takové známky existují.

Hitler však na návrh Modela věřil, že Rusové postoupí na frontu skupiny Severní Ukrajina. Na přední straně skupiny armád Střed je možná pouze pomocná operace nepřítele s cílem zadržet. A jednotky polního maršála Bushe takovou ofenzívu odrazí samy.

Většina mobilních formací se proto soustředila na frontu skupiny Severní Ukrajina s cílem odrazit útok sovětských tankových armád. Žádosti velení skupiny Střed o větší zálohy nebylo vyhověno.

Ještě dříve armádní velitelé neúspěšně žádali velení skupiny armád a velitelství skupiny – Hitlera, o snížení frontové linie. Nechte „balkon“ (část římsy). To zlepšilo obranné schopnosti, zahustilo bitevní formace a uvolnilo několik formací pro zálohy. Bylo nutné opustit linii Polotsk-Bobruisk, vytvořit přímou, zkrácenou frontu a připravit silnější linii na Berezině. Vrchní velení to odmítlo udělat. Fuhrer nařídil bránit „pevnosti“ až do konce, vrhnout všechny síly do čela.

Velení skupiny armád Střed, vedené Bushem, doufalo, že jejich obrana vydrží, že Rusové mají méně sil než ve skutečnosti a Sověti mají omezené úkoly.

Německý tank Pz, vyřazený v důsledku úderu sovětského útočného letounu Il-2. Kpfw IV na dálnici Mogilev-Minsk v oblasti Vasiljevščeny.

Obranný průlom. Osvobození Vitebsku a Orši

23. června 1944 přešla do útoku vojska 1. PF, 3. a 2. BF a 24. června – 1. BF. Rusové znatelně zlepšili své metody prolomení nepřátelské obrany.

Intenzivní několikahodinový dělostřelecký výcvik. Průlom obrany prováděly mnohem přesnější síly, které byly soustředěny v průlomových oblastech. Vojáci Chernyakhovského tedy použili více než 5,7 tisíce děl a minometů, asi 1,5 tisíce tanků a samohybných děl. Některé tanky a samohybná děla sloužily přímo k podpoře pěchoty. Velkou roli hrála vzdušná nadvláda. Postupující střelecké formace byly podporovány a kryty účinnými leteckými operacemi.

Hned první den operace prolomily jednotky 6. gardové a 43. armády Chistyakova a Beloborodova z 1. PF nepřátelskou obranu jihozápadně od Gorodoku, na styku 16. armády Sever a 3. tankové armády. skupiny Center. Tato rána Němce naprosto překvapila a zasáhla nejslabší úsek fronty. Situaci nezachránilo ani zavedení do bitvy jedné divize ze zálohy, která se nacházela za západním křídlem 3. tankové armády.

Formace 39. a 5. armády Ljudnikova a Krylova z 3. BF, postupující z oblasti Liozna, rovněž prolomily německou obranu. Jednotky 39. armády zachytily železnici Orsha-Vitebsk a jednotky 5. armády překročily Luchosu ve směru Bogushevsky. 11. gardová a 31. armáda Galitského a Glagoleva, když se ve směru Orša setkaly se zvláště silnou nepřátelskou obranou, se pouze vklínily do nepřátelské obrany.

Dne 24. června dosáhly jednotky 1. PF Západní Dvinu, překročily řeku a zahájily bitvu o předmostí na jižním břehu řeky. Vojska 39. armády 3. BF odřízla nepříteli únikové cesty z Vitebska z jihozápadu. 5. armáda prorazila do Boguševska. Ve směru Orsha se nacisté nadále tvrdohlavě bránili. 11. gardová armáda však využila úspěchů

svých sousedů (5. armáda) a postupovala severozápadně od Orshe. Velitelství přesouvá 5. gardovou tankovou armádu do Čerňachovského, aby obešla Oršu ze severozápadu.

Posádka sovětského 45mm protitankového děla 53-K model 1937 podporuje akce pěchoty během bojů jihozápadně od Vitebska. Odpoledne 24. června začalo německé velení, které dospělo k závěru, že 3. tanková armáda se s krizí nezvládá a na pomoc generálu Reinhardtovi nenašly žádné zálohy, začalo stahovat jednotky z oblasti Vitebska, ale bylo příliš pozdě.

25. června se jednotky 43. a 39. armády sjednotily v oblasti jižně od Gnezdilovichi. Do kotle padlo asi 5 německých divizí. Vitebsk byl osvobozen. Oslikovského jezdecko-mechanizovaná skupina (3. gardový mechanizovaný a 3. gardový jezdecký sbor) úspěšně operovala v útočném pásmu 5. armády.

Večer 26. června byla v Moskvě vypálena salva 20 dělostřeleckých salv z 224 děl na počest jednotek 1. pobaltského a 3. běloruského frontu, které osvobodily Vitebsk, regionální centrum Běloruska a důležitou baštu německé armáda.

Sovětský tahač přepravuje 122mm houfnici M-30 po ulici Frunze v osvobozeném Vitebsku

Hitler v této katastrofální situaci, kdy se fronta skupiny armád Střed jednoduše rozpadla pod úder ruských armád, nařídil držet „pevnosti“ Bobrujsk, Mogilev a Orša za každou cenu. V každém městě ponechte jednu divizi. O dva dny později, když už Orsha padla a další dvě města byla obcházena, byl příkaz velitelství zrušen. Ale už bylo pozdě.

27. června jednotky 5., 11. gardové a 31. armády osvobodily Orshu. Poté, co naše mobilní formace narazily na silnou nepřátelskou obranu na východě, obešly nepřítele ze severu a severozápadu. V noci na 27. června zahájili bitvu o město. Vojska, která postupovala od východu, přitom překročila Dněpr a probila se do centra města. Ráno bylo město osvobozeno. 3. gardový mechanizovaný sbor

generála Obuchova se řítí do Lepelu. Rotmistřova tanková armáda postupovala na Borisov. Ljudnikovova 39. armáda s podporou 1. letecké armády dokončila porážku obklíčených německých jednotek jihozápadně od Vitebska.

Sovětští vojáci na Sovětské ulici v osvobozené Orše. 27. června 1944

Ve dnech 27.–28. června rozvinuly jednotky 1. PF a 3. BF ofenzívu. Bagramjanovy jednotky osvobodily Lepel a zvýšily svůj postup na západ a Polotsk. Čerňachovského jednotky dosáhly Bereziny v mobilních formacích a dobyly přechody v oblasti Borisova. Zbývající jednotky 3. BF spěchaly k Berezině.

Zbytky německé 3. tankové armády byly převráceny u Lepel a ztratily spojení s 16. armádou u Polotsku. Přerušena byla také komunikace mezi 3. tankovou a 4. armádou. Poražená vojska 4. německé armády ustupují k Berezině. Jedinou komunikační linkou armády zůstává dálnice Mogilev-Berezino-Minsk, která je ucpaná týlovými jednotkami a prchajícími jednotkami. Formace 4. armády se

ocitají v obrovské zalesněné a bažinaté oblasti. Kontrolovali ji sovětští partyzáni. Všechny přechody a silnice v těžko dostupné oblasti byly zničeny.

Most přes Dněpr v Orše, vyhozený německými jednotkami při ústupu

Mogilev a Bobrujsk

23. června prolomily jednotky Zacharovova 2. BF nepřátelskou obranu ve směru na Mogilev a o tři dny později předsunuté oddíly překročily Dněpr. 33. a 50. armáda Krjuchonkina a Boldina sváděly v první fázi ostré bitvy. Němci vrhli do boje zálohu 4. armády – jednu divizi, která se obnovovala. Velení německé armády navrhuje stáhnout jednotky na pozice na Dněpru. Velení armádní skupiny tento návrh odmítá. 28. června síly 49. a 50. armády Grišina a Boldina osvobodily Mogilev.

24. června přešly Rokossovského armády do útoku. Fronta postupovala se dvěma údernými skupinami na svém pravém křídle. Z oblasti Rogačov, Žlobin, 3. a 48. armáda Gorbatova a Romanenka

postoupil Bakharovův 9. tankový sbor; z oblasti jižně od Parichi – 65. a 28. armáda Batova a Luchinského, Plievova jezdecko-mechanizovaná skupina (4. gardová jízda a 1. mechanizovaný sbor), 1. gardový tankový sbor Panov.

Sovětské samohybné dělo SU-85, zasažené a spálené v Mogilevu

Německá kolona poražená sovětskými útočnými letouny na dálnici Mogilev-Minsk.

Severní skupina Gorbatov a Romaněnko nedokázala v prvních dvou dnech prolomit obranu německé 9. armády. Nepřátelské pozice byly špatně pochopeny. Poté byl hlavní útok přesunut na sever a německá obrana byla proražena. Tankový sbor se vrhl na Bobruisk. Němci začali stahovat síly z oblasti Žlobin-Rogačev, ale bylo příliš pozdě. 26. června naši tankisté zachytili jediný most u Bobruisku.

Jižní skupina Batov a Luchinsky okamžitě prolomila nepřátelskou obranu na frontě 30 km a hloubce 5–10 km. Batov zavedl do průlomu 1. gardový tankový sbor, který průlom okamžitě prohloubil na 20 km. 25. června přivádí Rokossovskij na křižovatce 65. a 28. armády KMG Pliev do bitvy. Mobilní skupina míří na severozápad. Ofenzivu dvou úderných skupin aktivně podporuje letectví, které útočí na centra nacistického odporu.

Němci vrhají do boje zálohu 9. armády – 20. tankovou divizi, ale neúspěšně. Velitel 9. armády generál pěchoty Jordan byl zařazen do velitelské zálohy a nahradil ho Forman. To však nepomohlo obnovit obranu armády. Komunikace mezi 9. armádou a 4. armádou byla přerušena.

Střední tanky Pz. Kpfw IV 21. tankového praporu německé 20. tankové divize. Před tanky jsou těla zabitých německých vojáků. Kvůli hrozbě obklíčení začalo německé velení stahovat jednotky, ale už bylo pozdě. 27. června byly hlavní síly 9. armády obklíčeny v oblasti Bobruisk. V samotném městě a jihovýchodně od něj vznikly dva kotle, do kterých skončily jednotky 35. armády a 41. tankového sboru (asi 40 tisíc vojáků). Němci se pokusili prorazit na severozápad, aby se spojili s jednotkami 4. armády, ale neúspěšně.

Nacisté byli rozdraceni za aktivní podpory letectví. Velitel 16. letecké armády Rudenko vynesl do vzduchu 400 bombardérů, krytých 126 stíhačkami. Oblast, která byla bombardována, se stala hřbitovem německých vojáků a jejich techniky. Za dva dny Němci ztratili více než 10 tisíc lidí, dalších 6 tisíc se vzdalo. Kotel jihovýchodně od Bobruisku byl zničen.

Konvoj 9. německé armády zničený sovětskými útočnými letouny v oblasti Bobruisk

Nepřátelská skupina, která byla zablokována v samotném Bobruisku, se také pokusila prorazit k vlastní. Útoky vedl velitel 41. sboru E. Hoffmeister. Nacistům se podařilo prorazit první kruh obklíčení, ale poté byli sevřeni a zničeni. Edmund Hoffmeister byl zajat jedním z padesáti německých generálů, kteří v sovětském zajetí 8. prosince 1944 podepsali výzvu „Lidům a Wehrmachtu“ vyzývající německé obyvatelstvo a armádu, aby neposlouchali nacistické vedení a ukončili válka.

29. června sovětská vojska osvobodila Bobruisk a do 1. července byly z lesů vyčištěny poslední skupiny nacistů.

Rokossovského jednotky tak prolomily nepřátelskou obranu na jižní frontě běloruské římsy a postoupily o 100–110 km. Němci utrpěli vážné ztráty.

Během 6 dnů krutých bojů byla zničena německá obrana mezi Západní Dvinou a Pripjať. Padly klíčové nepřátelské pevnosti (Vitebsk a Bobruisk).

Sovětské armády se rychle přesouvají na západ a vytvářejí hrozbu obklíčení celé běloruské nepřátelské skupiny. Nacisté, místo aby rychle stáhli divize do zadních linií a posílili boky, aby ohrozili ruské úderné síly, jsou vtaženi do tvrdohlavé frontální bitvy východně od Minsku.

Obyvatelé osvobozeného Mogileva se setkávají se svými osvoboditeli – vojáky a veliteli Rudé armády.

Pokračování příště...

About The Author

0

Continue Reading

Previous Co by se stalo, kdyby se tato událost před 41 lety stala dnes?